

Ondersteuningsstructuur

NBS Dirk van Veen
Laan van Mecklenburg 30
4818 GD Breda

Inleiding

In deze notitie wordt de basiskwaliteit op het gebied van ondersteuning en begeleiding op Nutsbasisschool Dirk van Veen beschreven. De basiskwaliteit van NBS Dirk van Veen is gebaseerd op het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband waar we toe behoren: RSV Breda PO 30-03 (www.rsvbreda.nl). We onderschrijven de uitgangspunten van Passend Onderwijs en proberen, binnen onze mogelijkheden, een leerling te bieden wat het nodig heeft om zich optimaal te ontwikkelen. De basiskwaliteit omvat wat de mogelijkheden zijn op NBS Dirk van Veen in gradaties van basisondersteuning, lichte ondersteuning en zware ondersteuning.

1. Basisondersteuning

Basisondersteuning is de ondersteuning die alle scholen moeten bieden en omvat hoe we het onderwijs aan de leerlingen vormgeven. In de basisondersteuning is een duidelijke structuur van werken zichtbaar, namelijk het handelingsgericht en opbrengstgericht werken. Daarbij staat centraal hoe we afstemmen op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

Onder de basisondersteuning valt ook het domein resultaten. Dit wordt jaarlijks apart beschreven in het katern Opbrengsten en is niet in deze notitie opgenomen.

De basisondersteuning omvat 3 niveaus:

- **Niveau 1:** Dagelijkse ondersteuning in de groep (basisaanbod)..
- **Niveau 2:** Extra ondersteuning in de groep (basisaanbod intensiveren). Wanneer de leerling een specifieke ondersteuningsbehoefte heeft richt de leerkracht het aanbod of de leertijd anders in.
- **Niveau 3:** Extra en/of speciale ondersteuning buiten de groep.

1.1. Niveau 1 : De dagelijkse ondersteuning in de klas

De dagelijkse ondersteuning die NBS Dirk van Veen biedt is gebaseerd op *Handelingsgericht werken* (HGW) en *Opbrengstgericht werken* (OGW).

De kern van HGW is dat de onderwijskwaliteit verbetert door het onderwijsaanbod af te stemmen op de onderwijsbehoeften van iedere leerling. Deze behoeften formuleer je door aan te geven wat een leerling nodig heeft om een bepaald doel te kunnen bereiken. De centrale vraag is: Wat vraagt de leerling van ons? Welke benadering, aanpak, ondersteuning, oefenstof, instructie is er nodig?

Bij OGW is de kern dat de onderwijskwaliteit verbetert door het onderwijs aan te passen aan de hand van meetbare resultaten. Het verbeteren van de resultaten start met een grondige analyse. Op NBS Dirk van Veen wordt het handelingsgericht (HGW) en opbrengstgericht werken (OGW) gecombineerd.

Zowel bij HGW als OGW zoekt de leerkracht samen met de intern begeleider naar beïnvloedbare factoren om het leerproces te kunnen (bij)sturen. Bij OGW bepaalt de score van de groep of school een eventuele aanpassing van het leerproces. Bij HGW zijn het de kenmerken van de leerling die aan de basis van een aanpassing liggen. Daarvoor is kennis nodig van de relatie tussen de methode, de leerlijn en de vaardigheid van de leerling om zo een passend aanbod te verzorgen.

Hoe doen we dat?

Vanuit HGW stemmen we het onderwijs doelgericht af op de onderwijsbehoeften van de leerlingen en bepalen we hoe om te gaan met verschillen tussen leerlingen. Het model van handelingsgericht werken beschrijft hoe we deze aanpak planmatig uitvoeren (zie 1.3: De zorgstructuur binnen de basisondersteuning). Concreet betekent het dat binnen de vakgebieden technisch lezen, spelling, begrijpend lezen en rekenen de leerlingen worden geclusterd in 3 groepen, waarbij leidend is hoeveel instructie en begeleiding een leerling nodig heeft om de doelen te bereiken. De clusters zijn:

- *De verrijkte aanpak (de zgn. verrijkte groep)* waarbij we vooral zien dat de leerling behoefte heeft aan korte instructie, minder inoefentijd, complexere toepassingsopgaven, meervoudig strategiegebruik en meer autonomie.
- *De basisaanpak (de zgn. basisgroep)* waarbij we vooral zien dat de leerling behoefte heeft aan basisinstructie, basisopdrachten en oefentijd conform de methode.

- *De intensieve aanpak (de zgn. intensieve groep)* waarbij we vooral zien dat de leerling behoefte heeft aan meer of herhaalde instructie, meer leer-en inoefentijd, concrete opdrachten, enkelvoudig strategiegebruik en minder autonomie.

Bij de clustering op onderwijsbehoeften worden ook de leeropbrengsten betrokken. Om opbrengstgericht te kunnen werken op groepsniveau hebben we per subgroep (de basisgroep, intensieve groep en verrijkte groep) ambitieuze doelen geformuleerd uitgedrukt in vaardigheidsscores (operationele doelen). Deze doelen zijn gekoppeld aan de onderwijsplannen. Ook weten we wat inhoudelijk de concrete doelen zijn, welke leerstof de leerlingen na een bepaalde periode moeten beheersen.

Op NBS Dirk van Veen is de wijze van aanbieden van de leerstof gebaseerd op de twee pijlers namelijk effectieve instructie en voldoende leertijd :

➤ Effectieve instructie:

We maken zoveel mogelijk gebruik van het IGDI model. De letters IGDI staan voor Interactief, Gedifferentieerd, Directe Instructie. Het IGDI-model is gebaseerd op twee principes:

- De leerkracht demonstreert doelgericht en geeft uitleg
- De leerlingen leren door oefening en herhaling.

Er is een verdeling in verschillende fasen. De eerste fasen van het IGDI-model creëren condities om te leren. In de daaropvolgende fasen wordt geleerd. Het doel van het IGDI model is dat alle leerlingen de basisstrategieën beheersen van een bepaalde leerstof. Maar ook dat er ruimte is voor differentiatie.

De fasen van het IGDI-model zijn:

- Gezamenlijke start van de les (= korte introductie met de hele groep, ophalen van voorkennis, benoemen van het lesdoel).
- Interactieve instructie en begeleid inoefenen (eventueel zonder de instructie onafhankelijke leerlingen die geen instructie nodig hebben en zelfstandig aan het werk gaan).
- Zelfstandig Werken van de basisgroep en verlengde Instructie aan de instructie afhankelijke leerlingen
- Zelfstandig werken van de hele groep (leerkracht loopt rond en helpt waar nodig)
- Afsluiting van de les (= reflectie op de les met de hele groep).

Deze werkwijze geeft ons de mogelijkheid de lessen zodanig inrichten dat we kunnen differentiëren in instructie en begeleide verwerking. We zorgen er op deze manier voor dat binnen één les voor verkorte, basis en verlengde instructie plaats kan vinden.

✓ Voldoende leertijd:

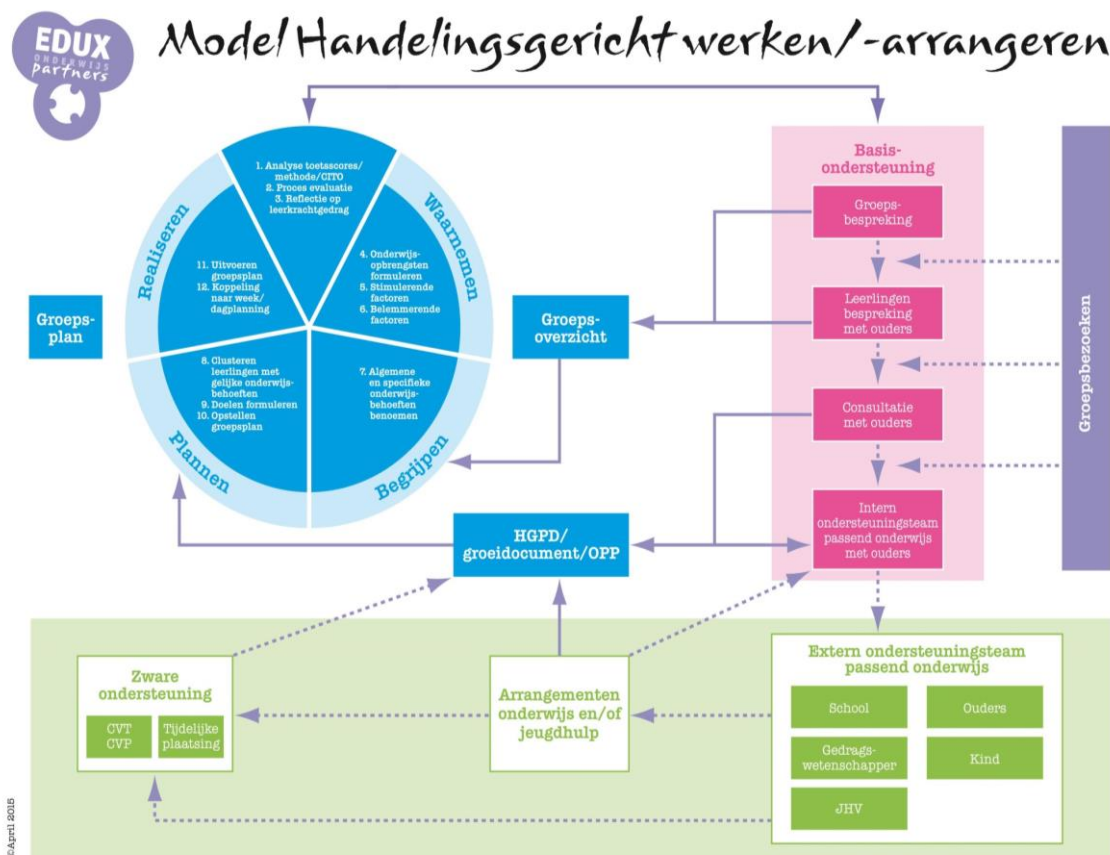
We zorgen voor voldoende leertijd voor alle leerlingen. Dit kan voor de ene leerling betekenen dat de leertijd m.b.t. de basisdoelen verkort wordt zodat er tijd is voor verdieping en verrijking. Voor de andere leerling kan het betekenen dat de leertijd verlengd wordt d.m.v. extra oefen- en instructiemomenten zowel binnen als buiten de groep.

1.2. Niveau 2 en 3: Extra ondersteuning

We streven ernaar dat iedere leerling aansluit bij één van de drie subgroepen binnen de groep. Soms is er echter meer of speciale ondersteuning nodig om de ontwikkeling van de leerling te stimuleren. Zo kan een leerling behoefte hebben aan extra leertijd voor het automatiseren van rekensommen. De leerkracht en de intern begeleider bespreken samen tijdens een leerlingbespreking hoe dit aangeboden gaat worden. We spreken van zorgniveau 2 als de extra begeleiding binnen de groep kan worden geboden. We spreken van zorgniveau 3 als de interventie die nodig is buiten de groep plaats moet vinden bijvoorbeeld omdat dit teveel afwijkt van het programma in de klas. Hierbij kunt u denken aan remedial teaching voor leerlingen bij een stagnerende leesontwikkeling en vermoedens van dyslexie. Zij ontvangen extra leesbegeleiding met ander materiaal buiten de groep.

1.3. De zorgstructuur binnen de basisondersteuning

Op NBS Dirk van Veen wordt gewerkt volgens het model Handelingsgericht werken/-arrangeren. Dit model geeft de stappen binnen de bestaande zorgstructuur weer.

Binnen deze structuur is ook het groepsniveau en leerlingniveau te onderscheiden.

Groepsniveau:

Op dit niveau is “de blauwe cirkel” de basis van waaruit we werken:

1. *Waarnemen/begrijpen*: We observeren de leerlingen (o.a. d.m.v. Zien!), kijken naar belemmerende en stimulerende factoren in de ontwikkeling (ook van de groep als geheel) en naar de resultaten. Vanuit deze gegevens bepalen we wat er nodig is voor de groep (onderwijsbehoeften). Het geheel van waarnemen en begrijpen noemen we het groepsoverzicht
2. *Plannen/realiseren*: in deze fase gaan we het onderwijs voor de komende periode (half jaar) plannen. We clusteren leerlingen op onderwijsbehoeften waarbij de mate van instructiebehoefte centraal staat. In de basisgroep zitten de leerlingen die een goede respons geven op de basisaanpak: zij hebben behoefte heeft aan basisinstructie, basisopdrachten en oefentijd conform de methode. Er zijn ook leerlingen die een meer intensieve aanpak nodig hebben : zij hebben behoefte aan behoefte meer of herhaalde instructie, meer leer-en inoefentijd, concrete opdrachten, enkelvoudig strategiegebruik en minder autonomie. Daarnaast zijn er ook leerlingen voor wie de basisaanpak te weinig uitdaging biedt, de zogenaamde verrijkte groep: zij hebben behoefte aan korte instructie, minder inoefentijd, complexere toepassingsopgaven, meervoudig strategiegebruik en meer autonomie. Zo ontstaan er drie niveaus binnen de groep die per vakgebied anders kan zijn voor een leerling.

De “**roze rechthoek**” geeft aan hoe we de leerlingen volgen. Ieder kwartaal evalueren we of de gekozen aanpak nog passend is in de tussentijdse groepsbespreking. Hiervoor gebruiken we de methode toetsen en observaties, dit wordt door de leerkrachten vastgelegd in de vorm van notities op het “analyse en afstemming” formulier. Deze tussentijdse bespreking vindt plaats in november en in april. Halverwege en einde van het schooljaar worden bij de evaluatie van de aanpak de resultaten van de toetsen die we afnemen volgens het Cito leerlingvolgsysteem betrokken. Ook dit wordt besproken in de groepsbespreking. Daarbij worden de resultaten van de groep als geheel geanalyseerd en wordt er gezocht naar mogelijke oorzaken en aanpassingen voor de komende periode. Hierbij is de parallel collega en de intern begeleider betrokken.

De volgende vragen zijn leidend in de groepsbespreking:

1. Opbrengsten van de groep t.o.v. de schooldoelen en ambitie in percentage. Welke conclusie trekken we uit deze gegevens?
2. Evaluatie van het groepsplan:
 - Wat is er (extra, anders) nodig per subgroep vanuit de onderwijsbehoeften (stimulerende/belemmerende factoren en onderwijsbehoeften) en resultaten wat betreft aanpak, aanbod, leertijd, organisatie?
 - Consequents voor het groepsplan en de leerkracht de komende periode (denk aan tijdsinvestering, In clustering, aanbod, verwerking, differentiatie)
 - Wat zijn de ondersteuningsbehoeften van de leerkracht hierbij?
3. Wat is er nodig t.a.v. het pedagogisch klimaat/ welbevinden van de leerlingen?
4. Leerlingen die nader moeten worden besproken in de leerlingbespreking
5. Leerlingen die meer verrijking nodig hebben dan in de groep kan worden geboden

Leerlingniveau:

In de “**roze rechthoek**” staat ook de leerlingbespreking. Soms is het nodig om een leerling uitgebreider te bespreken dan in de groepsbespreking mogelijk is. De intern begeleider heeft op de zorgkalender maandelijks data ingepland waarop leerkrachten leerlingen kunnen inbrengen om te bespreken. Dit kan dus het hele schooljaar plaats vinden en is niet afhankelijk van de groepsbespreking. Als de hulpvragen onvoldoende beantwoord kunnen worden door de intern begeleider en de leerkracht, dan wordt de leerling besproken in het ondersteuningsteam. In dit team zit naast de intern begeleider een externe psycholoog/ orthopedagoog. Er worden jaarlijks 5 momenten gepland waarop het ondersteuningsteam aanwezig is. Op afroep is vaker mogelijk. Bij specifieke vragen kan ook een externe deskundige worden betrokken van REC 2 (spraak –en taal problemen), REC 3 (expertise op het gebied van lichamelijke, verstandelijke of meervoudige beperking, langdurig zieke leerlingen en leerlingen met gedrags- en ontwikkelingsproblemen), REC 4 (sociaal emotionele problemen) en/of het centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) bij opvoedproblemen. Ouders worden op diverse momenten in dit proces betrokken.

De basisondersteuning omvat ook preventieve en licht curatieve interventies (zie 1.4) waar het ondersteuningsteam naar kan verwijzen. Vanuit het ondersteuningsteam kan ook de weg worden ingeslagen naar extra (zware) ondersteuning. Het betreft dan ondersteuningsbehoeften waarbij er meer nodig is voor een leerling dan vanuit de basisondersteuning kan worden gegeven. Dit proces wordt vastgelegd in een zgn. groeidocument.

Naast de groepsbesprekingen en leerlingbespreking zijn er ook momenten vastgelegd voor het bespreken van de zgn. najaarsleerlingen (leerlingen geboren in oktober, november en december) in groep 2 . Minimaal 4 keer per jaar worden deze leerlingen besproken met de intern begeleider volgens het protocol “Versnellen en vertragen” om een goede afweging wat betreft de doorstroming naar groep 3 te kunnen maken. Ook voor de leerlingen in groep 8 worden extra besprekingen en intervisie ingepland om te komen tot een afgewogen diplomaperspectief en plaatsingsadvies. Hierbij zijn naast de intern begeleider en de leerkracht, ook de locatieleider en de leerkracht van groep 7 betrokken. Meer hierover is te lezen in het protocol “van PO naar VO”.

1.4. Preventieve en licht curatieve interventies binnen de basisondersteuning

Preventieve en lichte curatieve interventies die de school, samen met het ondersteuningsteam, kan uitvoeren vormen een van de vaste standaarden binnen het domein van de basisondersteuning.

Preventie is de basisondersteuning voor alle leerlingen die er op is gericht om tijdig leerproblemen en opgroei- en opvoedproblemen te signaleren. Vroegtijdige signalering vereist de aanwezigheid van diagnostische expertise (en kan al dan niet in samenwerking met ketenpartners worden georganiseerd).

Onder het aanbod lichte curatieve interventies van onze school valt:

- o een goed aanbod voor leerlingen met dyslexie (volgens protocol);
- o onze onderwijsprogramma's en leerlijnen die zijn afgestemd op leerlingen met een meer of minder dan gemiddelde intelligentie. De begrenzing van ondersteuning voor leerlingen op basis van IQ alleen wordt vermeden;
- o aanbod voor de meer-en hoogbegaafden buiten de groep; , Spaans en wiskunde (groep 8);
- o onze school is fysieke toegankelijk, er zijn aangepaste werk- en instructieruimtes en we hebben de beschikbaarheid over hulpmiddelen voor leerlingen die dit nodig hebben;
- o we hanteren methodieken die gericht zijn op sociale veiligheid en het voorkomen en aanpakken van gedragsproblemen;
- o er is een protocol voor medische handelingen;

Bovengenoemde interventies zijn structureel beschikbaar voor en/of binnen de school en moeten de continuïteit in de schoolloopbaan van een leerling ondersteunen. Voor alle genoemde interventies geldt dat een diagnose behulpzaam kan zijn voor het inzetten van handelingsgerichte aanpak.

1.5. Schooleigen elementen

Binnen de basisondersteuning beschikken we over schooleigen elementen, die mede het ondersteuningsprofiel van de school bepalen. Deze schooleigen elementen komen voort uit de aanwezige expertise in het team zoals een gecertificeerde trainer van de Geluuskoffer, kindercoaching, logopediste en specialisaties vanuit de opleiding Master Sen. Ten aanzien van talentontwikkeling in brede zin en hoogbegaafdheid zijn er opleidingen gevolgd.

Naast de aanwezige expertise werken we samen met ketenpartners. Vanuit deze samenwerking hebben we de beschikking over:

- o voorschoolse voorziening "Dirk en Ko"
- o het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)
- o indien nodig met jeugdzorginstellingen
- o het Voortgezet Onderwijs
- o scholen van cluster 3 en 4 binnen het samenwerkingsverband
- o scholen/instellingen van cluster 2
- o de sbo-school binnen het samenwerkingsverband
- o overige partners zoals Talentenlab voor Hoogbegaafdheid, instanties voor de behandeling van dyslexie, externe remedial teachers

2. Lichte ondersteuning

De lichte ondersteuning is de ondersteuning die bovenop de basisondersteuning gegeven kan worden. Hierbij kan gedacht worden remediërende begeleiding buiten de groep i.c.m. en de inzet van extra ondersteuning binnen de groep. Daarnaast valt de plaatsing in het speciaal basisonderwijs (SBO) onder de noemer lichte ondersteuning. Bij het samenwerkingsverband kan een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) SBO aangevraagd worden.

- **Het besluit tot lichte ondersteuning.** De leerling heeft dermate specifieke ondersteuningsbehoeften dat de ondersteuning niet binnen de basisondersteuning kan worden gerealiseerd. Binnen het ondersteuningsteam wordt besproken wat er extra nodig is voor de leerling met als doel dat de leerling met deze inzet voldoende kan worden begeleid op NBS Dirk van Veen.
- **Het besluit tot verwijzing andere basisschool.** Wanneer de we de ondersteuning ook met extra lichte ondersteuning niet voldoende blijkt te zijn dan kan er ook gekozen worden voor **verwijzing naar een andere basisschool**. De ontvangende school onderzoekt of ze de ondersteuning kan bieden.
- **Het besluit tot plaatsing op het Speciaal Basisonderwijs (SBO).** Als we de ondersteuning niet kunnen bieden, en er is geen andere basisschool is die de ondersteuning wel kan bieden die voor deze leerling nodig is, kan er een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) voor het SBO worden aangevraagd. De school dient een aanvraag voor een TLV SBO in bij de commissie toelaatbaarheidsverklaringen (CTLV*) aan de hand van het aanvraagformulier met een groeidocument en relevante bijlagen. De CTLV weegt de inhoudelijke en procedurele informatie en geeft i.c. een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) af. De school waar de leerling vandaan komt informeert de ontvangende (SBO) school door middel van overdracht groeidocument.

**Nadere informatie omtrent de CTLV kunt u vinden op de website van het RSV Breda www.rsvbreda.nl.*

3. Zware ondersteuning

De zware ondersteuning is de ondersteuning die geboden kan worden, bovenop de basis- en lichte ondersteuning met middelen vanuit het samenwerkingsverband. Enerzijds hebben de schoolbesturen structurele middelen ontvangen om extra ondersteuning in de scholen in te zetten. Anderzijds kan bij het samenwerkingsverband een ondersteuningsarrangement zware ondersteuning aangevraagd worden voor cluster 3 (expertise op het gebied van lichamelijke, verstandelijke of meervoudige beperking, langdurig zieke leerlingen en leerlingen met gedrags- en ontwikkelingsproblemen) of cluster 4 (sociaal emotionele problemen). Ook valt de plaatsing binnen het speciaal onderwijs (SO) cluster 3 of cluster 4 binnen de zware ondersteuning. Bij het samenwerkingsverband kan een toelaatbaarheidsverklaring (TLV SO) SO 3 of 4 aangevraagd worden.

- **Arrangement zware ondersteuning op de eigen school:** De leerling blijft met inzet van extra ondersteuningsmiddelen vanuit het samenwerkingsverband op de eigen basisschool. School dient een aanvraag voor een arrangement in bij de CTLV aan de hand van het aanvraagformulier met een groeidocument en relevante bijlagen. CTLV geeft arrangementsverklaring (AV) af als zij de aanvraag van de school honoreert.
- **Aanvraag TLV SO 3 of 4.** Als we de ondersteuning ook met extra middelen vanuit het samenwerkingsverband niet kunnen bieden wordt een TLV SO aangevraagd. De school dient een aanvraag voor een TLV SO 3 of 4 in bij de CTLV aan de hand van het aanvraagformulier met een groeidocument en relevante bijlagen. De CTLV geeft, indien de aanvraag een terechte aanvraag is, een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) af. De school waar de leerling vandaan komt informeert de ontvangende SO school door middel van overdracht groeidocument.
- **Specifieke arrangementen**

Het samenwerkingsverband passend onderwijs heeft de opdracht om voor zoveel mogelijk leerlingen thuisnabij een passend onderwijsaanbod te realiseren, waarbij de continue ontwikkeling van de leerling centraal staat en thuiszitten of schooluitval wordt voorkomen. Hiertoe hebben de afzonderlijke besturen vanuit de wet de zorgplicht gekregen en het samenwerkingsverband de verplichting om een 'dekkend netwerk aan voorzieningen' in te richten en in stand te houden. Hiertoe wordt een aantal specifieke arrangementen ontwikkeld welke door het RSV Breda gezien worden als een arrangement die zwaarder kan zijn dan lichte ondersteuning, maar ook weer niet zo zwaar dat het vergelijkbaar is met een problematiek die gelijk is aan de ondersteuningsbehoeften van kinderen in het speciaal onderwijs.

Informatie over deze specifieke arrangementen kunt u vinden op de website van het RSV Breda www.rsvbreda.nl

Buiten het RSV is er contact met scholen voor speciaal onderwijs voor cluster 1 (SO1) en cluster 2 (SO2) . Cluster 1 is voor leerlingen die blind of slechtziend zijn ; Cluster 2 is voor leerlingen die doof of slechthorend zijn, of ernstige spraak-taalmoeilijkheden hebben. De school levert de gevraagde gegevens aan bij SO1 en SO2 voor het verkrijgen van een arrangement. Procesmatig maakt de school dezelfde afweging als bij SO3 en SO4, met als enige verschil is dat deze clusters niet onder het RSV vallen.

3.1. Procedure

Het proces om de leerling de juiste begeleiding te bieden die nodig is, wordt zorgvuldig doorlopen. Ouders worden vanaf het begin betrokken bij de afwegingen en besluiten. Dit wordt vastgelegd binnen het groeidocument. In dit document tekenen ouders voor akkoord bij besprekingen in het ondersteuningsteam, de doelen die we met hun kind willen bereiken en hoe we dit aan gaan pakken.

Onze inzet is te allen tijde gericht op het bieden van onderwijs in de eigen omgeving van de leerling. In sommige gevallen moeten we echter concluderen dat, ondanks extra ondersteuning, de ontwikkeling van de leerling stagneert. Ook kan het zijn dat de leerling het zelf niet meer prettig vindt op school omdat het voelt niet mee te kunnen met de groep. De mate van ontwikkeling en het welbevinden van de leerling zijn voor ons de belangrijkste pijlers om te besluiten een toelaatbaarheidsverklaring aan te vragen voor het SBO of SO.